

Bereska .

Kwestjonariusz

w sprawie badania irodowiska.

Nazwa miejscowości: Bereska. Powiat: Lesko.

1) Badania wstępne:

Ludność: Ukraińcy ilości 998. nazywają siebie Ukraińcami.

2. Zagadnienia antropologiczne:

Wzrost wyrostki, głowa i kark proporcjonalnie, brązowi, oczy niebieskie lub siwe, nos proporcjonalny, kark prosty.

3. Zagadnienia topograficzne:

Brak planu miejscowości w urzędzie gminnym, jakoteż w urzędzie parafjalnym. Liczba mieszkańców według narodowości i wyznania: Ukraińców: 998. wyznania greck. k.

Polaków: 12. wyznania rzymsko-kat. Łydów: 16. wyznania majeska. Środkowej części wsi ludność: średnio-kamenna, a górnej i dolnej części: uboga. Ziemia płaskowata, miejsca: nieprzełazowa. Widać się owies, ziemniaki, mało żyta, a pszenicy bardzo mało. Skierowanie hodują: krowy, owce i barany. Brak pastwisk i łąk. Przek wiesz prowadzi droga powiatowa do Polanicy i Wólki przez Bereskę.

Przek, która przebiega przez Bereskę nazywa się Bereś: niecka, na wia piny nie „Polanicy”

Nazwa Bereska spotykamy w powieści Kaczkowskiego p. J. „Obrazkami Rycerze”. Miejscowość ta w r. 1490 miała być jako „Breska”. Fundatorami cerkwi byli hr. Fredrasie. Pierwszy właściciel miejscowości był w dawnością Kurorski.

4) Zagadnienia językowe, gwary.

Ludność irodowiska włada językiem ukraińskim i polskim.

Występują nixwane i gwary.

bandapi = sepyuni.	korini = garsigunna.
decygbannu = zobopunne.	koropra = koropoda.
spwuka = moizg.	kontopyda = seperna.
bodopba = piskunni i spoba.	keimarka = separa boga.
brumtku = bei.	kuruba = kurubok.
rapdama = kai.	kyru = kumuku.
sepsok = Suroza.	kerinanka = nobika = bitasika.
swomacno = swamexnik.	kyra = sukro-kopa.
swemugawca = zasopamubca.	momuz = muzu.
zucerk: eucerk.	mopta = mopobob.
zabarannu = zatepucannu.	nesoka = nuni.
zgydarpunne = budymannu.	sewerifo = koripka.
keprka = kopk.	odopa = stis = nozypa.

nonibembo = murebania	monip = estupa.
nosama = nroamuka.	mexsepama = kuzema.
pinca = rivar.	monka = meta.
pozibca = pozramubca.	katka = ubi-ma
esooza = esozu	sewca = kama.
esoku = bzepa becep.	syema = bivar.
ekusen = nibumca.	ukhisorukku = ukosapori
	safi = koca.

5. Kallura materjalna.

Nicostkancij boidnia vie nptara kosi, a kima, kcaclwem
 Hranja swce, stkyka wcluc, x tolnrej rbia sarice.
 Iadkemie nicmniakax abvwa nie x lcu spocob, ke
 pexcorauy uawok knacka pokyragdem prosobnyem
 do grabi s dwich ketach, ukodba kapowu x rowy
 ke x odoljraach jednogo to roku utobedaja nicmniaki
 i matyruaja stita. Iony obrowce nicmniakow wywa-
 ja pduxka. Ksilimne i kwierkese potrodikla pexcebo-
 nija x pioxniach mizowanych, ekosto belomonych,
 xbi lowanych prob stia ta kamtoniclych na bducke.
 Rawo ita kwany, odig jowka barokex, kixiolice, i nicmnia-
 ki, lib nicmniaki x inteliem kwadnem lib stobkicem.
 x polidnie i nicxox to samo. Kximie pexcewawie
 jedka kapowto kapowiana fasola lib nicmniakami
 kontobowemni i nicmniaki. Wlocie wywaja wiecey
 mtelka. Na pokcodmorku tra nicmniaki miewaja
 x matka kytlicia lib jecamie-ma, picha placki,
 ktore nastepuja chlob. Wdnie swialoceme poluja
 piestopi x nicmniakow i ciasta, lib x nicmniakow
 dniskonych i kawojanych x takle nicmniaki
 pice swrowe, picha na tixiu x kapowty.
 Indnoie najmije nie kcaclwem, ciwielka, kodbkicij:
 itrem wyta emie ita wbanego nkytlem.
 Itroj indowy meshi, rowkionny: kowwila i spodnie
 pdociemne, wbanego wyrobni, storka kupna
 na landecie, ekapka lib kowetow, na nogach stoda-
 ni stokkane. Itroj meshi, swiatecny: Mbowick
 kowwile wyscywane, kawia xawo ekowona wela kca,
 lib kcawabka wyknywana. Kbkawie pexcewawie
 skawne, kwpome, na ydanie kaxkiel lib kowetow.
 Na nogach bneiki, kupowawo x stelopie.
 Ikwasi: x pdolwianych yrodniach, kowwila wbanego

waja uacnycie. W kaidu roboto myja dany, slo, sieta poee, namiataja prodworne. Daxie p'isra, teardy dydxieiu, myja sie prantomnie ro tygodnia. W potu u poblizu wstety najduje sie lxxxy slary dremniacy, od niepauic'lych exawir. W slup lxxxyia jest k'itadestko, u k'ot'orogo dawniej branno usode jako lekarstwo na ocny.

6.) K'ul'tura dnichara.

Ludnoie wierzy, ze u pierwotna moe po poprrobie, duska kuardego prxyelodki pravitie sie, dlatygo ledada na slole chleb, sil i wode. Posidela tezy dska na, nastepnie daja nbogiemu.

Do brimny daja kiaruka matiu. Wierza, ze k'matly prxyelodki, aieby nie mia exain prxyie daja mu matu, telony or licy od wisexota, nim policy minie polnoe wskutek tego kabry mije sie u grobie. Na b d m stariaja wode i skmatko, by wierza, ze duska kuardego prxyelodki myje sie. Dzyerajem iulejnyu jest u pricwornyu tygodniu dawa na k'ate ro. na duvre kuardego, by duska u k'au'etogo isiatu nie prxyelodki ta.

Wierza, ze prxyeie tola prker drage, woiny niekexyie, nieporodkemie. Goly k'oi idacego prxyeie u prwikuem wiadrome rwinie or r'ixa niekexyie, nieporodkemie. Widniei prxyeie k'ae: eego to b prxyeie k'ajacego k'riedra, idac u j'abieji sprawie do n'k'edni i. t. jo woiny niekexyie, by to od woinie k'ueaja d'ame na k'wie'k'iem. D'yd prxyeie k'acy woiny k'exyie. Na D'one Starobie nie chodra pierwoi pr chabach etidopacy, jako "pobak'mny" prxyuorka k'exyie na caly rok, uabomias' prxy byie dx'ie k'exyie nie j'ost'nie widriane, bo woiny (d'umwate k'exyie)

Do Wipilji D'onego Starobu. parka isisee, goly d'ym u p'domnienu k'w'oci sie ku d'k'w'iem, k'oi n'mk'ke, goly k'w'oci sie w'oloto isisee woiny wesete.

Ludnoie jest probowia, tierke udris' u odpru'at'e. Chorky teexa sie u lekaru i u k'apitalu. Na m'ej'we. slabosei skutaja prkasy u r'ariad'as, prxyeie d' prooka dla et'orogo w'olke, t'ib a'p'isnyue.

Na obierajacych sobie przy badaniu liście podbiałki
 jaskółce niekiedy, nwanu i niekiedy „rozkłopaci”. Lubi
 łopię i więcej w woskiem i marmeladzie przykryte
 jać do kawy. Na kaszel i przywoja kusiaku typosęgo,
 kusiaku kwi dnie liwego, jako herbata, miodu na
 biał garsda. **Przeobrażenie** wyteraja wosk
 nad gęstą. Na ból głowy kłótkaja pod oraugiole
~~wosk~~ w czasie exylancja jej przykryte
 chora było bawo i machosow n.p. kiady bawo zachowuje
 na t. w. lewodził miwa, więcej tej bawo do machosa
 kolory co skopce i kamaria chosobę.

Pieszei weselne:

Nowe wesele i pieraja kusiak i polskie pierini
 Dwieba. — Dpywoda i eu gpywoda, mawka moa kusiak,
 mawka i zamanna, do gpywoda kusiak.
 Swaska. — Swaska i eu swaska, nigzanactob i swaska,
 wno na nowiny, wno nowiny.
 Swaska. — Swaska, swaska, swaska bez
 swaska, a kusiak i kusiak nigzanactob i gpywoda.
 Dwieba. — Dwieba ja w dwieba porobany, naj
 dwieba chwilectke pokaziwac tary.
 Miada. — Miadganae mawno, wce na ma nie zbydem,
 a mi nobigana, wce mawno bydem.
 Dwieba mawno mawno najma kusiak, swaska
 mi na mawno moa kusiak.
 Dwieba mawno mawno, kusiak i kusiak, bydem
 mawno mawno kusiak i kusiak.
 Swal. — Swal ja w swal na wewol na tem,
 jak sie wyswaluje do domu powandruje.

Pierini na chwilectke:

- 1) Kusiak kusiak nie iwa, kusiak kusiak nie mawo, wce mi
 b mawno goni bawo nie byda.
 Ja kusiak iwa, i a kusiak mawo i a b mawno goni
 bawo byda.
- 2) Kusiak mawo, kusiak mawo wosk i kusiak
 i kusiak, najkusiak kusiak od wosku i kusiak.
- 3) A mawo kusiak, ge mawo kusiak, wce mi
 kusiak kusiak mawo i kusiak.
 Mawo wce a mawo kusiak na odapi, mawo i kusiak
 kusiak, mawo i kusiak.

Дрвца пречео Јорданом. Шабра дрвца и њима
и пољани пољак се керу ману ет од еталу до
еталу, рондаја те пољу, како доваја фасолу голарана,
тот пиомајке. Пољани бени пиомају као чупрача:
ја, тидкие бучдо на парвојсто. Дрвца и пиомаја,
пиомај л. кв. „Ахендовак“

1) Д мори, б мори, мурмоа оре, мурми берис, гурми
берис, гурман стадам на вое берис.

Ја мим мурмоакоа Јаснога мурмо, мурми берис,
гурми берис, гурман стадам на вое берис.

2) Мурми берис, гурми берис, Ариома, Ариета
Мариа, на мре моли емома, у ва ре ре, и те
мре маа, а мре мим ка рима, мо е вим, мурма,
а ви мреде знајте, Јога е момајте, а нам
кенак гајте, сави дикоме мајте.

3) Култура сподесна.

Обста махришк правие трајда родина проиода
прокариска, по тебачу ет по маја. Рачодра, оне од
окоди емоји родимачу, тиб од пољетореснога мурма,
кш, кад обриабего, мурмајаного мурмајаного
мичи.

Родике проучаја дрвца до ртобу, мурмаја ја
м екаие рбој полмач до паркома буда, мичебне
даја им на промоче мајбоае, мурмаја на нбуа:
мане ексто са да мич ричакеме. Рота и ет берис
се бубо на проданни дрвца до ртобу.

Рондрараја се евомаи, Гласа Јојини Охрусти.
Дан Јојине гурми гена, Дан Јојине гурми
берис.

Скујотниа „Продити“ проиода дрвца мурмајаного
привачку нбуајаного, кад ома и нбуајаного
фанди емо мурмајаного и мурмајаного. Јест мајчичкоа,
м сабуе проиоае. Чојине до скујотни рбова се,
екујаја, мурмаја до доми прокујаја. Провада
ејот мичкаму, проведовариенча а мајчичкоа
о мурмајаного мурмајаного и мурмајаного.

Речека дна 28 маја 1936.

Јан Бушка

Wieronimstwo 46 l. wchody porzeczne.

w Berezce, 28 maja 1936.

7

L: 37.

Inspektora Państwowego Szkolnictwa

w Jarosławiu.

do wiadomości.

Publicznej Szkoły Powasz.
w Beresce.

Liść dalszy Kwestionariusza
w sprawie badania środowiska.

Nazwa miejscowości Bereska.

- 1.) Wymienie znajdujące się w niej zabytki, sztuki malarzkiej, architektury: - nie ma.
- 2.) Bogactwa naturalne danej miejscowości, jak źródła mineralne, kopalnie, i.t.d. nie ma.
- 3.) Nazwy organizacji społeczno-oświatowych działających w tamtejszym środowisku według stanu z dnia 1. stycznia 1938 r. Była aktywna Proświta jednak w listopadzie Starostwo rozwiązało.
- 4.) Głosić i nazwa ośrodków kulturalnych:
"Proświta" aktywna, była.
- 5.) Organizacje gospodarcze jak spółdzielnie, kółka rolnicze i t.p. nie ma.
- 6.) Cyfelnictwo ludności oraz nazwy gazet czytanych przez ludność: "Była biblioteka około 500 tomów - Starostwo opiekowało czytającą gazetę, Pigna Moba, Ha neperoni Globe ceso, Ham. Tjarianop.
- 7.) Stan dróg w danej miejscowości - bardzo lichy, - odległość do miasta Leska 13 km do kościoła w Horwi 6 km.
- 8.) Rozwój i możliwości danej miejscowości pod względem turystyczno-widrojowisko-wypoczynkowym: brak pomieszczeń i rzeki.

Hieronimowa szkoły
Złotyńska

9
Hierounistwo szkoły
w Beresce, dnia 10/II 1937

L. 11.

Inspektorat Szkolny
w Sanoku

ciąg dalszy monogra-
fii obwodu.

Kierownictwo
Publicznej Szkoły Powsz.
w Beresce.

Bereska, d. 31. 5. 1938.

10

L. 9.

Inspektorat Szkolny
w Sanoku.

Kierownictwo szkoły donosi, że w tejżej
szkole nie używa się bukwaru Temkowskiego,
panieważ poprzednicy nie zaprowadzili go.

Kierownik szkoły
Jan Byrka.

Kierownictwo
Publicznej Szkoły Powsz.
w Beresce.

Bereska, dnia 17/VI 1946

12

L: 90

Do
Inspektoratu Szkolnego
w Sanoku.

Kierownictwo szkoły przesyła w załączeniu
zdjęcia do kwestjonariusza.

Kierownik szkoły
Jan Zyrczak

Wiadomości 4 kl szkoły
w Beresce, d. 17/VI 1936
13

L 90.

Inspektoratowi Szkolnemu
w Lanoku

do wiadomości.

Usoczystość „Kwiaster”
w Beresce. w r. 1936.

Bereska

Wojewódz.
J. Rydzka

Príj odvisielny a Reverece.

J. J. J.

J. J. J.

Jasenska p. l. Skopska bratovska
Bereska r. r. 1936.

Bereska

Prof. Dr. J. J. Pyzka.

Strij narobny mlobieky

* Porece

fol.

g. Ryzka

Книгопечатня в оброщені
на народному в Березе

фот.
Г. Ручка